

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti teraviljaturg saagiaastal 2008/2009

kokkuvõte

Tallinn
Detsember 2009

Töö tellija: Põllumajandusministeerium

Vastutav täitja: Katrin Nittim
Projektigrupi koosseis: Pille Liivaauk

Eesti Konjunkturiinstituut
Rävala 6, 19080 Tallinn
Tel 668 1242
Fax 668 1240
E-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
Teravilja tootmine	7
Tootmise ja tarbimise bilanss	9
Teraviljasaaduste tootmine	11
Väliskaubandus.....	12
Hinnad	18
Maailmaturg	26
Kokkuvõte	32

Sissejuhatus

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti teraviljasektori arengust saagiaastal 2008/2009 ja arengutrendidest lähitulevikus seostatult Euroopa Liidu ja maailmaturu arengutega.

Töös analüüsitakse:

- teravilja ja rapsi kasvupindasid, saake ja saagikust ning nende muutusi;
- teraviljatoodete tootmist;
- teravilja ja rapsi kokkuostuhindade, rapsi, teravilja ja -toodete ekspordi- ja impordihindade ning teraviljatoodete jaehindade muutusi;
- rapsi, teravilja ja -toodete väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- teraviljaturu ja rapsituru olukorda ja prognoose EL-is ja maailmas.

Töös on kasutatud Statistikaameti (SA) põllumajanduse, tööstuse ja väliskaubanduse statistika andmeid ja EKI vaatluste ja tarbijaküsitluste andmeid. Euroopa Liidu ja maailmaturu ülevaadete koostamisel on kasutatud Euroopa Komisjoni raporteid ja memosid ja EL erinevate riikide hinnaraporteid.

Töö maht on 33 lehekülge.

Kokkuvõte

Statistikaameti andmeil oli 2008. aasta **teravilja kogusaak** Eestis 864,2 tuhat tonni, mis on 1,7% väiksem kui 2007. aastal. Teravilja **kasvupind** suurenes 2008. aastal 5,8%, kuid **saagikus** oli 7,1% väiksem.

Rapsi kasvupind suurenes 2008. aastal võrreldes 2007. aastaga 5,6%, kuid saagikus vähenes 21%, mille tulemuseks oli eelmisest aastast 16,7% väiksem saak.

Eesti oma teravilja toodang kattis 2008/2009 saagiaastal siseturu vajaduse 124%-liselt.

Saagiaasta 2008/2009 **põhieksporti** suuruseks kujunes 330 tuhat tonni teravilja ja -saadusi ümber arvestatuna terale, mida on eelmise saagiaastaga võrreldes 46% enam. Samal ajal suurenes **põhiimport** 45%, 196 tuhande tonnini. Seega eksporditud toodete kogus ümber arvestatuna teraviljale ületas imporditud koguse 1,7-kordselt

Ekspordi ja impordi rahaline bilanss on siiski olnud negatiivne. **Teravilja ja teraviljasaaduste impordikäive** oli saagiaastal 2008/2009 1441,7 miljonit krooni ehk 16% suurem kui saagiaastal 2007/2008. Impordikäibe struktuuris oli suurem osakaal suurema lisandväärtusega toodetel, nagu näiteks jahu ja tangained ning taigna- ja kondiitritooted, mille osa teravilja ja -saaduste impordikäibe struktuuris oli vastavalt 23,5% ja 56,6%. Teravilja import moodustas selle tootegrupi kogu impordikäibest 19,9%.

Teravilja ja teraviljasaaduste ekspordikäive oli saagiaastal 2008/2009 eelmisest saagiaastast 6% suurem ehk 1189,1 miljonit krooni. Üldises teravilja ja -saaduste ekspordikäibes vähenes teravilja ekspordikäibe osatähtsus 53,1%-le. Jahu ja tangainete ekspordikäibe osatähtsus oli 13,3% ning taigna- ja kondiitritoodete käibe osatähtsus oli 33,6% eelmise saagiaasta 23,8% asemel.

Õlikultuuride ja -saaduste impordikäive oli saagiaastal 2008/2009 1008,9 mln krooni ja kasv võrreldes eelneva saagiaastaga 51,9%. **Ekspordikäive** oli 899,5 mln krooni, mida oli võrreldes eelmise saagiaastaga 8,7% rohkem. **Õlikultuure ja neist valmistatud saadusi eksporditi** saagiaastal 2008/2009 899,5 miljoni krooni eest, mida oli võrreldes eelmise saagiaastaga 8,7% rohkem.

2008. aasta teraviljasaagid jäid Eestis oodatust väiksemaks, kuid Euroopa Liidus ja maailma mitmetes teistes teraviljakasvatuse regioonides olid saagid eelmisest aastast paremad. **Teravilja hinnad maailmaturul** hakkasid pärast 2008. aasta esimese poolaasta kõrgtaset langema. Lisaks headele saakidele soodustasid langustendentsi ka euro-dollar kursis muutused, toornafta hinna ning laevaveo hindade langus. Üldise majanduslanguse tingimustes alanesid teravilja hinnad maailmaturul 2008. aasta teisel poolaastal kiiremini kui olid tõusnud. Langus on jätkunud ka 2009. aastal, kuid langustempo on aeglustunud. Saagiaasta 2008/2009 lõpuks alanesid enamiku viljade hinnad tõusueelsele tasemele, mõne vilja osas madalamalegi.

Võrreldes kõrgseisudega 2008. aasta alguses ja kevadel alanesid teravilja kokkuostuhinnad Eestis saagiaasta 2008/2009 lõpuks olenevalt viljast 40-55%. Saagiaasta keskmisena alanesid enim (veidi üle 40%) söödarukki ja toiduodra hinnad, teiste viljade hinnad aga viiendiku kuni kolmandiku võrra.

Rapsi novembrifutuuri **hind EURONEXT'i börsil** oli kõrgeim 2008. aasta veebruaris – 7463 kr/t. Saagiaasta 2008/2009 lõpuks alanes rapsi hind kõrgeima tasemega võrreldes 37,8% ehk 4639 kroonini. 2009. aasta oktoobriks ehk käesoleva saagiaasta nelja kuuga langen rapsi hind EURONEXT'il veel 10,5% 4154 kroonini.

Eestis on rapsi hind liikunud EURONEXT'i hindadega sarnasel trendil tõustes saagiaastal 2007/2008 71%, 3866 kroonilt tonni kohta 6622 kroonini, mis jäigi kõrgeimaks hinnatasemeks. Alates 2008. aasta augustist on rapsi hind maailmaturu trendide mõjul ka Eestis järjekindlalt langenud – saagiaasta 2008/2009 jooksul on hinnalangus olnud 36,4%, hind alanes 4211 kroonini.

Käesoleva 2009. aasta teraviljasaak oli Eestis paari protsendi võrra suurem kui eelmisel aastal. Euroopa Liidus ja maailmas on aga saagid esialgsete hinnangute kohaselt mullusest väiksemad. Teravilja tarbimine maailmas aga kasvab. **Teravilja hinnad maailmaturul on 2009. aasta sügisel madalad.**

Eestis on teravilja kokkuostuhinnad käesoleva saagiaasta (2009/2010) alguskuudel kõikunud üles-alla kergel langustrendil. Oktoobriks oli võrreldes eelmise saagiaasta lõpu seisuga enim alanenud toidukaera kokkuostuhind (-30%), kõige vähem aga söödaodra hind (-5%). Ülejäänud viljade hinnalangused jäävad sinna vahele. Rapsi hind on nelja kuuga, juunist oktoobrini, alanenud 10%.

Lähiturgudel on teravilja kokkuostuhinnad liikunud Eesti hindadega sarnaselt. Kui kõrgeimal hinnatasemel olid erinevused riikide hindades suuremad, siis praegusel madalal tasemel on hinnaerinevused taandunud oluliselt väiksemaks.